

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בדרשת פרקי אבות

* * *

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת בהעלותך

בעיר בארא פארק

שנת תשס"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקס"ב

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת פרקי אבות

במשנה (אבות 3-2) רבי אליעזר אומר יהי כבוד חזקך חביב עליך כשלך וכו' ע"כ. ואיתא בגמרא (ברכות כח:) תנו רבנן כשחלה רבי אליעזר, נכנסו תלמידיו לבקר, אמרו לו, רבינו למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לחיי העולם הבא. אמר להם הזהרו בכבוד חזריכם, ומנעו בניכם מן ההגיון וכו' ע"ש. הרי לנו כי יסוד היסודות לזכות לחיי העולם הבא, הוא הזהירות בכבוד בני אדם. ולא זיקש מהם שום מדריגות נשגבות, אלא אנושיות צדרכי התורה. והנה מדרך העולם הוא, שכאשר צריכין לכבד אחרים, שוקלין במשקל ערך כבודו, שלא יוסיפו מה שאינו מגיע לערכו. על כן הוסיף להם, ומנעו 'בניכם' מן ההגיון. ויש לומר שהוא מלשון חכמה ובינה, שתמנעו בינתכם מלהגות ולהעמיק כמה צריכין לכבד אותו, אלא הזהרו בכבוד חזריכם.

ואיתא בגמרא (סנהדרין יא.) יתיב רבי וקא דריש והריח ריח שום, אמר מי שאכל שום יבא. רבי חייל ויבא, עמדו כולן ויבאו. בשחר מלאו רבי שמעון ברבי לרבי חייל, אמר לו אתה הוא שזיערת לאבא [שאכלת השום ונדף הריח]. אמר חס ושלום לא תהא כואת בישראל [ח"ו שאוכל השום צבואי לבית מדרשו, אלא כדי שלא להלצין פניו של אוכל השום יבאתי, כדי שיבאו כולם, ולא יבינו מי הוא] ע"כ. ובמהרש"א כתב לפרש, דודאי ידעו כולם, גם רבי שמעון, שהוא לא היה האוכל, ולכך יבאו כולם, והכי קאמר אתה שזיערת את אבא כמה שיבאת מבית המדרש ויבאו כולם אחריו, וזיערת אבא על ציטול תורה לפי אותה שעה, שלא היה לך לבאת, רק האוכלו היה לו לבאת לבדו. אמר ליה לא תהא כואת בישראל, דודאי ציטול תורה הוא עון וחטא, אבל לבייש אחד מישראל לא

שלום חצירו בשם, התקינו צועו וצית
 דינו ע"ש. ויש להצין למה תיקן צועו
 דייקא תקנה זו. וכבר דיברנו מזה
 (עיין שמן ראש ח"י פ' נשא נב.) דאיתא
 בגמרא (ב"ב נא.) ק"כ משתאות עשה
 צועו לצניו [לששים צנים וצנות]
 שנאמר (שופטים יב-ט) ויהי לו שלשים
 צנים, ושלשים צנות שלח החוצה,
 ושלשים צנות הביא לצניו מן החוץ
 וגו'. ולכל אחד ואחד עשה שני
 משתאות [סעודת אירוסין שהוא מצוה
 וסעודת נשואין, כל שבעת ימי המשתה
 קרוי סעודה אחת], אחד בצית אביו
 ואחד בצית חמיו, וצכולן לא זימן את
 מנוח. אמר כודניא עקרה [פרדה
 עקרה] צמאי פרע לי [אין לו צנים
 שיזמיניו לסעודתם]. תגא וכולן מתו
 בחייו. והיינו דאמרו אינשי בחיין
 דילדת שיתין שיתין [שסופן למות]
 למה לין [מה צנע צלידתן], איכפל
 [ונסב אשה אחרת] ואוליד חד דמן
 שתין זרין [והיינו עובד שהוליד צועו
 מרות וילא ממנו דוד מלך ישראל]
 ע"כ.

ובספר שמועות טובות כתב בשם
 הרה"ק מאפטא ז"ע לפרש
 בזה מה שאמרה נעמי לרות, צתי
 הלא אצקש לך מנוח אשר ייטב לך

תהא כזאת עצירה גדולה בישראל,
 וטוב לצטל תורה מלצייש בן ישראל
 ע"כ.

ואיתא במשנה אבות (ד-טו) רבי
 מתיא בן חרש אומר, הוי
 מקדים בשלום כל אדם. ובגמרא
 (ברכות יז.) אמרו עליו על רבי יוחנן
 בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום
 מעולם ואפילו נכרי בשוק. ואיתא
 בתנא דבי אליהו זוטא (פרק השלום) מי
 שמקדים שלום ומשיב שלום מורישו
 חיי העולם הזה והעולם הבא ע"ש.
 ובמשנה (ברכות נד.) איתא, התקיני
 שיהא אדם שואל את שלום חצירו
 בשם שנאמר (רות ג-ד) והנה צועו בא
 מצית לחם ויאמר לקוריים ה' עמכם
 [וברש"י ולא אמרינן מזלזל הוא בכבודו
 של מקום בשביל כבוד הצרות, להוסיף
 שם שמים עליו] וכו'. ואומר (תהלים
 קיט-קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך
 [פעמים שמצטלים דברי תורה כדי
 לעשות לה', אף זה המתכוין לשאל
 שלום חצירו זהו רצונו של מקום
 שנאמר (שם לד-טו) בקש שלום ורדפהו,
 מותר להפר תורה ולעשות דבר
 הנראה אסור] ע"כ.

ובבבבדרש רבה (רות ד-ה) איתא
 שתקנה זו שיהא שואלין

כל קך, שעבור זה ישכל כל בניו
ובנותיו, אתמהה.

וּנְרָאָה דליתא צמדרש תנחומא (פ'
קרח ג) צוא וראה כמה קשה
המחלוקת, שכל העוזר צמחלוקת
הקצ"ה מאבד את זכרו, שקך כתיב
ואש יתה מאת ה' ותאכל את
החמשים ומאתים איש (טז-לה). אמר
רבי זרכיה כמה קשה המחלוקת,
שבית דין של מעלה אין קונסין אלא
מצן עשרים שנה ומעלה, ובית דין של
מטה מצן י"ג, ובמחלוקתו של קרח
תינוקת של בן יומן נשרפו ונבלעו
בשאל תחתית, דכתיב ונשיהם ובניהם
וטפם, וירדו הם וכל אשר להם (יז-כו)
ע"כ. ויש להבין הלא תינוקת אלו לא
חטאו, ולמה מגיע להם עונש, טוביה
חטא וזיגוד מנגיד (פסחים ק"ג:), אבות
אכלו צוסר ושיני בנים תקהינה (ירמיה
לא-כח).

אֲמֵנָה יסופר בגמרא (כחצות סב).
רצ רחומי הוה שכיח קמיה
דרבא צמחזוא, הוה רגיל דהוה אחי
לביתיה כל מעלי יומא דכפורי. יומא
חד משכמיה שמעתא, הוה מסכיח
[תרגום של מצפה] דביתיה השתא אחי
השתא אחי. לא אחי, חלש דעתה,

רוח ג-א), כי רוח יראה לנפשה לישא
עם צועו, הלא מתו כל ילדיו בניו
ובנותיו עד עתה, וכבר הוחזקה דבר
זה ששים פעמים, ואם כן גם סופה
אולי תהא כן. על כן אמר לה נעמי,
כי דבר זה היתה רק צשציל שלא
הזמין את מנוח להמשתאות שעשה,
ובתי הלא אצקש לך 'מנוח', אני
אקרא את מנוח על סעודת הנישואין,
ואז יאריך ה' ימי חלליך ודפח"ת.

וְהוּא מוסר השכל על גודל הדין
למעלה, שאבד כל בני ביתו
עבור שניער לחצירו צשצ ואל תעשה.
ובדאי שכל מי שראה ושמע מה
שאירע לצועו, היה חושדו צחטא גדול,
שעבור זה הגיע לו כן, ולא עלה על
דעת אדם שזהו צשציל שלא הזמין
למנוח. — ומה גם צבדאי גם צועו
עלמו כשראה זאת פשפש צמעשיו,
וכמאמרם (צרכות ה.) אם רואה אדם
סיסורין צאים עליו יפשפש צמעשיו
וכו' ע"ש. אצל על דבר זה לא עלה
צדעתו לעשות תשובה, ושיכל עבור זה
כל בניו ובנותיו. — ולכאורה הוא
פליאה, שעבור דבר קטן כזה, שלא
הזהיר צכבדו להזמינו להנישואין,
ססוף כל סוף אין צזה שום חיוב,
וביטול מצות עשה, שיהא העונש קשה

לחיות דמעתא מעינה. הוה יחיד
 צאיגרא, איפחית איגרא מתותיה ונח
 נפשיה ע"כ. וגם עוצדא זו יפלא,
 דאם מן השמים ריחמו עליה עזור
 דמעותיה, שנגרם לה על ידי רב
 רחומי, וכי מעתה יהיה לה טוב יותר
 שנשאתה אלמנה גלמודה שהמיתו את
 בעלה, הלא אדרבה טובתה היא שלא
 יבא על בעלה שום נזק, ויבא בשלום
 הציתה. ופירשו צוה, כי דמעה היורדת
 מצער, שאחד גורם לאדם כאב, הרי
 זה כגרזן החוצץ גם מצלי כוונה רק
 מטבעו, וכסכין החותך כל מה שנוגע,
 וכאש השורף כל מה שסמוך לה. וכיון
 שרב רחומי גרם לה צער זה, ודציתהו
 הורידה דמעה על זה, דמעות הללו
 הם חרב פיפיות למי שגרם לה זה,
 ונח נפשיה.

וגראדא, דזה נכלל גם במאמרם
 (כתובות סב). אמר רב אנחה
 שוברת חצי גופו של אדם וכו', ורבי
 יוחנן אמר אף כל גופו של אדם
 ע"ש. והיינו שהמצער את חצירו,
 וגורם לו אנחה, אנחה זו שוברת גופו
 של אדם המציא את האנחה. ולפעמים
 אינו פוגע בו אלא באשתו, פלג גופא,
 חצי גופו של אדם, או ח"ו בצניו
 שהם גם כן חלקי גופו, צרא כרעא

לחצוה. - וכמו כן הוא כח המחלוקת,
 זהו הצערת אש שמכלה כל סביביו,
 ואין זה עונש, שעצור שהצית אש הוא
 נשרף, אלא זה טבעי, ובאש המחלוקת
 של קרח שלטה השריפה בכל מה
 שהיה לו שייכות אחר, עד שפגעה גם
 ציונקי שדים. - וכן אמרו במשנה
 (אבות ב-י) והוי זהיר בגחלתן שלא
 תכוה, והיינו שהמזלזל בחכמים שהוא
 נענש, אין זה מלד שהחכם מענישו
 על שלא היה זהיר בכבודו או ביזה
 אחרו, אלא זהו נגיעה בגחלת הבער,
 שהאדם נכוה ונשרף ממנו בטבע. -
 ולכן גם צבועו, בכל שמחת הילולא של
 אחד מצניו, שלא אומניה למנוח,
 והצדילו משאר בני עירו, ומנוח הוציא
 אנחה על הכאב שציערו, אנחה זו היא
 חותך בצער החי, עד שאצד כל בני
 ציתו.

וּנְרָאָה דהנה בספר יחוסי תנאים ואמוראים (לרבינו יהודה ז"ר קלונימוס משפירא) כותב בערך זר קפרא, שחכם גדול היה (ברכות סג:), ומפורש באגדה ש"צ נסים היו לו, וקבלו עליהן לפרנסו, כדי שישא אותן מרוב חכמתו ע"כ. ולא כתב שום מקור לדבריו.

וּרְאִיתִי זקונטרס אחד מהגאון רבי ראובן מרגליות ז"ל (בעהמח"ס מרגליות הים על סנהדרין) שכתב לבאר פתרון הדברים, דאיתא בירושלמי (יבמות ד-יג), שהיה מעשה בשלשה עשר אחים, ומתו שנים עשר מהם בלי בנים, באו האלמנות הזקוקות ליבם לפני רבי ודרשו שהאח שנשאר בחיים ייבם אותן. אמר לו רבי, לך ותייבם אותן. ציקש היבם להפטר בחלינה ולא רצה ליבם, ונימק בכך שאין באפשרותו לפרנס את כולן. אמרה כל אחת מהזקוקות שהיא מקבלת על עצמה לכלכל פרנסת כל הבית חודש בשנה, ואחרי ש"צ היו אין פרנסתן עליו. אמר היבם, ומי יפרנס בחודש הנוסף כשתהיה השנה מעוברת. אמר רבי, אני אפרנס חודש העיבור. התפלל רבי עליהן שיפקדו צורע של קיימא ויצנה בתי אחיו שמתו, והלכו להן.

- וכשזיל שזלול צועזו בכבודן של בריות, והתצונן מה שעלה לו עבור זה, על כן רצה לתקן לדורות עובדא בכבוד חזירו, זה לעומת זה, ועמד ותיקן הוא וצית דינו לשאלו בשלום חזירו בשם, להורות על חשיבות הדקדוק בכבודן של בני אדם.

וּבְצִינּוּ כעין מעשה זו עוד בגמרא (נדרים נ:), רבי עבד ליה הילולא לרבי שמעון בריה, כתב על בית גנא, עשרין וארבעה אלפין ריבואין דינרין נפקו על בית גנא דין [להוצאת הנישואין] ולא אזמניה לבר קפרא [לפי שהיה איש צדקן ומתיירא שמא יעשה שום דבר שישחוק]. אמר ליה [בר קפרא לרבי] אם לעוצרי רצונו כך [משפיע לו טובה כל כך], לעושי רצונו על אחת כמה וכמה [שהיה מגנהו על שלא זימנו]. אזמניה, אמר לעושי רצונו צעולם הזה כך, לעולם הצא על אחת כמה וכמה [משפיע לו צעולם הזה טובה כל כך, שהתחיל לספר בשבח צעזיל שזימנו] ע"כ. והוא פליאה שיקרא בר קפרא לרבי בחואר 'עוצרי רצונו'. ושזו כאשר זימנו להמשתה שינה טעמו לקרותו 'עושי רצונו', אחתמה.

ראיתי בחלומי שנחתכו שתי ידי. אמר לו רבי, לא תצטרך למעשה ידיך. נתקיים פתרונו של רבינו הקדוש שלא הוצרך ליהנות מיגיע כפיו כי נשיו פרנסו אותו. ונפתרה חידת ריבוי נשים, כי אלו הי"ב יצמות היו ע"כ. (והוצא גם צו"ת משנה שכיר ח"ב סימן ס"ג אות ב').

וייש להוסיף על דרך זה עוד, צמה שאמרו (שס) שצר קפרא אמר לרבי, חזאי דאמרי לי צאדר מיתת, וניסן לא חזית. אמר ליה צאדרותא [צכבוד וצהדר] מיתת, ולא אחית לידי נסיון ע"כ. והיינו כי על כל חודשי השנה היה לו פרנסתו, על ידי שהזקוקות ליצם קיבלו על עצמם, אבל צדש אדר של שנת העיבור, שלא קיבלו זאת על עצמם, אם כן צאדר מיתת, שלא יהיה לו צמה להתפרנס. ופתר לו צאדרותא מיתת.

ומיעתה אם אחר ג' שנים נתרצה משפחתו של צר קפרא צ"ו נפשות, מכל שכן שצרות הימים נתרצו כהנה וכהנה. ויש מקום לומר דמהאי טעמא לא אומניה לצר קפרא לההילולא, כי מסדר העולם שמומינין כל המשפחה, וכאן היה ריבוי מופלג

אחרי שלש שנים היתה שנת עיבור, צאו י"ב הנשים לפני ציתו של רבי, וכל אחת הביאה עמה שלשה ילדים, והיה מספר הילדים שלושים וששה, התיצבו לפני ציתו של רבי, עלו ואמרו לרבי כי למטה צרחוב עומדים ילדים המבקשים לשאלו צשלומו, הביט רבי דרך החלון וראה את התנוקות ואימותיהן, שאל אותן, מה אתן מבקשות כאן. אמרו לו, את פרנסת חודש העיבור אנו דורשות. נתן להם.

לא פורש אמנם צירושלמי שמו של האח שקירצ ליצם, אולם צצצלי (יצמות קט): אנו מוצאים שצר קפרא הוא שאומר שיתרחק האדם מן היצום ויתצבק בחליצה, ועוד יודעים אנחנו כי צר קפרא מצאי ציתו של רבי היה, ומעתה משלימות האגדות זו את זו. המסופרת צירושלמי היא שנמסרה ציחוקי תנאים ואמוראים, צר קפרא הוא האיש שקירצ ליצם, ורק לפקודת רבי ניאות ליצם את שמים עשרה נשי אחיו, אחרי שמרוב חכמתו קירצו להפטר ממנו בחליצה, וכל אחת מהן קבלה על עצמה לכלכל את הצית חודש צשנה.

ובזה יופן אור על המסופר צצרכות (י:): אמר לו צר קפרא לרבי,

וצנינים וצנות, ולכן לא אומניה. ודבר זה חרה לזר קפרא, הרי הוילאו כ"ד אלפין רצואין דרין על צית גגנא, ולכל אנשי העיר יש מקום שם, גם לאותם שאינם עושים תמיד רגונו. והוא זר קפרא שלא רצה לישא היצמות, ולא נשאת אלל כדי לעשות רגון רבי, וצקופו לא אומניה.

ויעל כן אמר, אם לעוצרי רגונו כך, אם יש מקום צצית המשתה גם לעוצרי רגונו של רבי, מכל שכן לעושי רגונו על אחת כמה וכמה, והרי ריבוי משפחתו זא מלד שעשה רגונו של רבי, ולמה לא אומניה. וכאשר שוב אומניה רבי, אמר בצצחו של רבי, אם לעושי רגונו צעולם הזה כך, שהקצ"ה משפיע כל כך טובה לרבי, לעולם הבא על אחת כמה וכמה.

וגראה על פי מה שכתב בקול אליהו (פ' זא אות נו) לפרש הכתוב, וצני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממנרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות. וה' נתן את חן העם צעיני מנרים וישאלום וגו'. ופירש רש"י כדבר משה, שאמר להם צמנרים 'וישאלו איש מאת רעהו' (יא-ב). ויש לדקדק, הלא דבר זה מפורש וצני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממנרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות, ומה חידש רש"י ז"ל צוה. אמנם יש לומר, דכוונת רש"י כך היא, דהנה איתא בגמרא (צצא קמא לו:) שור של ישראל שנגח שור של כנעני פטור, והטעם דכתיב וכי יגף שור איש את שור רעהו (שמות כא-לה), ולא של גוי. אם כן היה קשה לרש"י, איך נאמר (יא-ב) דבר נא צאזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וזהב, היינו מהמנרים, הא קיימא לן דמנרי איננו צכלל רעהו. ועוד קשה, הלא שם כתיב דבר נא, ופירש רש"י אין נא אלל לשון צקשה, למה היה צריך לצקש מהם לרכוש למו הון ושלל רב.

הבתוב אומר צפרשתנו, שאמר משה ליתרו, לכה אתנו והטבנו לך וגו', אל נא תעוזו אותנו, כי על כן ידעת חנותנו צמדבר, והיית לנו לעינים (י-כט). ואיתא צמדרש (ילקוט חשכו) אמר רבי יהודה, אמר לו אתה שראית חן שנתן לצבותינו צמנרים, שנאמר (שמות יב-לו) וה' נתן את חן העם צעיני מנרים, אל נא תעוזו אותנו ע"כ. ויש להצין הלא נסים

אומר צפרשתנו, שאמר משה ליתרו, לכה אתנו והטבנו לך וגו', אל נא תעוזו אותנו, כי על כן ידעת חנותנו צמדבר, והיית לנו לעינים (י-כט). ואיתא צמדרש (ילקוט חשכו) אמר רבי יהודה, אמר לו אתה שראית חן שנתן לצבותינו צמנרים, שנאמר (שמות יב-לו) וה' נתן את חן העם צעיני מנרים, אל נא תעוזו אותנו ע"כ. ויש להצין הלא נסים

נהרג, איוב ששחק נידון ציפורין, יתרו שצרח זכו מצני צניו וישצו בלשכת הגזית וכו' ע"ש. הרי לנו כי לכולם נשתלם להם כמדתם. בלעם שיעך כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, נהרג הוא עצמו. איוב ששחק, אכל בשתיקתו גרם נער וכאז להכלל ישראל, נידון ציפורים. - והוא על דרך ששמעתי מהגה"צ אצ"ד וואידיסלאוו ז"ל, שהיה מחכימי דיהודא, שהיה פעם רב אחד ששימש בצית המדרש של איזה חסידות, והיה שם מחלוקת בין הצעלי צחים עם הרב, והלכו להאדמו"ר שעמד בראשו. והשיב שאינו מתערב צענין זה. ואמר עלה הגה"צ הנ"ל, זיין נישט מישען איז זיך גיט געמישט ע"כ. וכמו כן שתיקתו של איוב, ולא מוחה כנגדו, יש לו גם כן חלק עמהם, ונידון ציפורי איוב.

אמנם יתרו, שלא היה יכול לסבול לראות נערתן של ישראל, איך מריעים להם צמנרים, ועבור זה עזב גדל התמנותו, ועזב את ארצו לברוח למדינה אחרת, ולהתחיל חייו מחדש במקום אחר, זכה עבור זה מן השמים לגדולה, עד שבני צניו היו יושבים בלשכת הגזית. - וכאשר ישראל היו רואים גדול כבודו, היתה זאת ללימוד מוסר השכל, איך שהקב"ה מודד

אלא על כרחך צריך לומר ללא היה ביכולתם לעשות כזאת, אם לא אשר מקודם יכופו את יצרים לעשות חסד איש עם רעהו, ואזי עולם חסד יבנה, כי על ידי זה ויתן ה' את חן העם צעיני מנרים (יא-ג), ולפי זה קאי 'רעהו' על ישראל, ופיר שייך צוה לשון בקשה. והשתא לפי זה מיושב דברי רש"י דכתיב וצני ישראל עשו כדבר משה, שאמר להם צמנרים וישאלו איש מאת רעהו, היינו כי בני ישראל עשו חסד זה לזה על ידי שאלה, ועל ידי זה וישאלו ממנרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות, וה' נתן את חן העם צעיני מנרים וישאלום ע"כ. (ועיין הגדה חדש האצ"ב דף קסא).

ודורי זה בא ללמד על מאמרם (סוטה ח:): צמדה שאדם מודד מודדין לו וכו' ע"ש. וכאשר בני ישראל מתנהגים צנייהם צאהבה וחסד, זה גורם שגם כאשר יטורך הוא לחן ולחסד מאחרים, אפילו מעמי הגויים, יזכה לישא חן צעיניהם, וכמו שהיה שם צמנרים.

ודהנה אמרו חז"ל (סוטה יא.) שלשה היו באותה ענה [דנתחכמה לן], בלעם ואיוב ויתרו, בלעם שיעך

ובבמו כן הוא צכוד, אמרו חז"ל
 (אבות ד-ה), איזהו מכוד,
 המכוד את הבריות שנאמר (שמואל א
 ז-ג) כי מכדי אכד. וכתב בתפארת
 ישראל שם, כי חוץ ממה שזה דרך
 הטבע, כסבה ומסובב, דמדכד לכל
 אדם, יאהבוהו ויכדוהו גם הם, אבל
 הוא גם דרך שכר מהקב"ה, דבשזיל
 שיכדו אפילו לכל שפל, יסבב הקב"ה
 שיכדוהו הכל, ונר אלוקים אשר
 בקרבו, יהיה מצדיק כאצוקה צהירה
 ע"ש. וזהו שאמרו, יהי כבוד חצרך
 חביב עליך כשלך, כאשר נודמן לך
 לכדו חצרך, מדע שמה שאתה עושה
 עבורו, כן יעשו עבורך צרות הימים,
 וזה לעומת זה יעשה אלוקים, וכמו
 שאמר כי מכדי אכד, ולפי מה
 שאתה מקיל צכודו כן יהיה אלך
 לעומת זה. ולכן יהי כבוד חצרך חביב
 עליך כשלך דייקא, שיהא חביב עליך
 מה שאתה עושה לאחרים, כאלו אתה
 עושה בזה לעצמך.

צמדה שאדם מודד, והיית לנו 'לעיניים',
 תהיה לעיניים להכלל ישראל איך צריכים
 להטיב לאחרים, ולמנוע מהם רע,
 ובאיזה 'עיניים' טובים צריכין להציט
 תמיד להטיב לאחרים. ולכה אתנו
 והטבנו לך, כי עוד יתגדל שם כבודך,
 לראות בני ציחק יושבים בלשכת הגזית
 להורות הוראה לישראל, ויהיו הם
 'מעייני' העדה, לרעות את עדת ה'.

ואמר לו, כי אתה ידעת חנותנו
 צמדבר, החן שניתן לצבותינו
 צמדבר, שמתחלה הוצרכו וישאלו איש
 מאת רעהו, להשאל בני ישראל צינם
 לצין עצמם אחד מחצירו, וצמדה זו
 זכו שמדדו להם, ששאלו גם מצריים
 להם כלי כסף וכלי זהב. וכמו כן
 אתה שוכית לצרות, וצחרת להרע
 לעצמך ובלצד שלא יהיה לך חלק
 בצרתן של ישראל, הקב"ה ימדוד לך
 צמדתך, כאשר תבא עמנו יחד ותכנס
 לארץ ישראל.

במעודה שלישית פרשת בהעלותך

אין עורו מחזיק את זשורו, אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמדא ע"כ. הרי לנו כי האדמת קודש של ארץ ישראל הוא מועט המחזיק את המרובה, וכל אמה ואמה שיש בה כלול בתוכה אלפי אלפים אמות, שהרי לפי החשבון מקום של קנה אחד יש בו מקום להחזיק עיר של ששים רבוא.

ואם כן באמת שני נחלאות הנחיל ה' איתנו. אחד ארץ ישראל כפשוטו כפי הטבע, והוא נחלת אבות שירשנו מאבותינו. אבל שיהיה מועט המחזיק את המרובה, שמקום שאינו מחזיק רבים כפי הטבע יחזיק כרכים הרבה, זה לא הגיע לנו נחלה מאבותינו, רק ה' בטובו נותן לנו כזאת ולא צירושא מאבותינו, והיא מתנה לנו מה'. — והנה משה אמר ליתרו כי יתן לו דושנה של יריחו ת"ק אמה על ת"ק אמה (רש"י במדבר י-ג). ולכאורה מה הטובה צוה לפני זרע יתרו שהמה אנשים רבים. אמנם לפי נחלת ה' הניתן לנו במתנה שהמועט מחזיק את המרובה, יכול

ויאמר אל נא תעוזב אותנו, כי על כן ידעת חנותנו במדבר והיית לנו לעינים (י-לא). ועיין ברש"י שכתב לפרש בכמה דרכים מה שאמרו לו והיית לנו 'לעינים'. ונראה עוד, דהנה בתפארת יונתן צפרשתנו כתב לפרש, נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם, דהנה בכמה מקומות קורא הכתוב נתינת הארץ לנו בשם ירושה, וכמו שנאמר (שמות ו-ח) ונתתי אותה לכם מורשה, ולפעמים קורא אותה בשם מתנה, וכמו שנאמר (דברים יא-יז) ואצדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר ה' נתן לכם. והכוונה דאיתא בגמרא (גיטין נו:) ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך צהר המלך, וכל אחת ואחת היו בה כיונאי מצרים, חוץ משלש שהיו בהן כפליים כיונאי מצרים. אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא [הר המלך], ואפילו שתי רבבותא קני לא מחזיק. אמר ליה ההוא מינא לר' חנינא שקורי משקריתו [דאמריתו ס' רבוא עיירות היו צהר המלך, והוא אינו מחזיק אפילו ס' רבוא קנים]. אמר ליה ארץ נבי כתיב בה, מה נבי זה

צשדה, שעל ידי זה יתוסף זכרה
בהשדה ע"כ.

ובבזו כן מנינו צמשה רבינו, שאמרו
חז"ל (נדרים לח.) שעליו הכתוב
אומר, טוב עין הוא יצורך וגו' (משלי
כז-ט) ע"ש. וכמו שכתב הרמב"ן
(צמדבר א-מה) שהיה לישראל זכות
צמספר שימנו לפני משה ואהרן, כי
ישימו עליהם עינם לטובה, יבקשו
עליהם רחמים, ה' אלקי אצומים
יוסף עליכם ככם אלף פעמים וכו'
ע"ש. ולכן זיקש משה, אעברה נח
ואראה את הארץ הטובה (נדרים
ג-כה), ונתפייס לו ה' על זה, עלה
ראש הפסגה ושם עיניך ימה וצפונה
ותימנה ומזרחה וראה צעיניך (ג-כו).
והיינו שצראייתו עליו צעין טובה יתן
צו זכרה, אשר שם נזה ה' את
הזכרה חיים עד העולם (מהלים קלג-ג).
ומוצא צסס המהרש"א דהא דאורח
דארץ ישראל מחכים (צצא צתרא קנח:),
הוא צזכות ראייתו של משה רבינו.
(עיין פדס יוסף פ' ואחנן אות כח).

ואם כן יש לומר, דמה שארץ ישראל
הוא ארץ צבי, שמתרחצת לפי
יושביה, הוא גם כן מכח הראיה של
עין טובה ממשה רבינו, שאם יש כח

ח"ק אמה להחזיק גם עם רב. וזהו
אומרו נוסעים אנחנו אל המקום אשר
אמר ה' אותו אתן לכם, ולא נחלה
שירשנו מאצותינו, והיינו שצומן
שיושצין עליה רווחא, אם כן לכה
אתנו והטבנו לך ע"כ. (ועיין עוד צייט
לצ צפרשתנו, וצאצן שלמה אות ז', וצשמן
ראש ח"י צפרשתנו קלצ:).

וייש לומר עוד צזה, כי מנינו צצועו
שאמר לרות, עיניך צשדה אשר
יקצרון וגו' (רות צ-ט). ואיתא צזהר
הק' (פ' ויקהל רז:), וז"ל, צגין דאית
עייניך, דצגינהון לא שלטא צרכתא
צההוא אתר, ואיהו עינא טצא חמא
צה, דכל מה דאסתכלת הוה צעינא
טצא. ותו דחמא דהוה אללח צידהא,
דכל מה דהות לקטא אתוסף צחקלא,
וצעו אסתכל דרוחא קדישא שריא
עלה, כדין פתח ואמר, עיניך צשדה
אשר יקצרון וגו' ע"כ. ופירושו שיש
צני אדם שיש להם עינים רעות,
שצצביל הסתכלותן צאיזה מקום אין
הזכרה שולטת שם, אצל צעו ראה
צרות עין טובה, שכל מה שהסתכלה
היתה צעין טובה. ועוד שראה שהיה
הללחה צידה, שכל מה שהיתה לוקטת
נתוסף כנגדה צשדה, אז פתח ואמר,
עיניך צשדה אשר יקצרון, שמתן עיניה

מאות פרסה על ארבע מאות פרסה (מגילה ג.), ומהלך זו אדם ארבעים יום מן המזרח למערב (רש"י במדבר יג-כה). ואומר לו ה' שישים את זרעו כעפר הארץ, אשר לא יוכל איש למנותה, ואם כן איך יהיה לזרעו מקום ישוב ומנוחה בארץ קטנה כזו. על כן הקדים לו מתחלה, שא לא נא עיניך וראה לפונה וגגבה וכו', ובהעין טובה של אברהם יתן זו ברכה שיוכל להתרחצ עד אין שיעור, וגם כאשר שמתי את זרעך כעפר הארץ, יהיה להם מקום לשבת שם, כי בזמן שיושביה עליה רווחא.

צעין טובה להוסיף שצלים בהשדה שקוראין, מכל שכן שבכחו לפשט ולהרחיב גבולות הארץ, וכמו שאמרו במדרש רבה (דברים ד-יא), כי ירחיב ה' את גבולך (יז-כ), אפשר שהקצ"ה מרחיב את ארץ ישראל. אמר רבי ינחק המגילה הזאת אין אדם יודע כמה ארכה וכמה רחבה, כשהיא נפתחת היא מודעת כמה היא, כך ארץ ישראל כל רוצה הרים וגבעות וכו', כשישרה אותה הקצ"ה וכו', אותה שעה היא מודעת מה היא ע"כ. וכל זה יתפשט בכל עת מהעין טובה של משה שנתן בהארץ.

ובראי טעמא נאמר על הארץ במעלתה, ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, תמיד עיני ה' אלקיך זה מראשית השנה ועד אחרית שנה (דברים יא-יז). שאם עין טובה של צר ודס יוכל ליתן ברכה צראייתו, מכל שכן העין טובה של הקצ"ה, אשר אין ערוך למדת טובו, צודאי שצראייתו על הארץ בכל רגע, נשפע זו שפע של ברכה ושמירה לכל יושביה.

ובראה דמטעם זה אמר ה' גם לאברהם, עמוד החסד, אשר עליו אמרו (אבות ה-ט) כל מי שיש בו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם, עין טובה וכו'. ואמר הכתוב, וה' אמר אל אברהם שא לא עיניך, וראה מן המקום אשר אתה שם, לפונה וגגבה וקדמה וימה, כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתנגה ולזרעך עד עולם, ושמתי את זרעך כעפר הארץ, אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ, גם זרעך ימנה (בראשית יג-ד). דלכאורה תקשה, הלא ארץ ישראל הוא רק מקום של ארבע

ולבן כאשר רצה משה, שימרו יצא עמו, ויחוש יתרו שלא יהיה לו מקום מורחב צדושנה של יריחו, אמר

וּנְרָאָה דליתא בגמרא (בבא מציעא קז:) והסיר ה' ממך כל חולי (דברים ז-טו), אמר רב זו עין [דבר שכל החולאים תלויין בו, וזו העין, עין רעה], רב לטעמיה, דרב סליק לבי קברי, עבד מה דעבד, [יודע היה ללחוש על הקצרות, ולהבין על כל קצר וקצר באיזה מיתה מת, אם מת בזמנו או בעין רעה], אמר ר' טו בעין רעה, ואחד דדרך ארץ ע"כ. - ולכאורה שליטת עין הרע זה דבר שאין אדם יכול להשמר ממנו, כי הוא תלוי בצחירת האדם, ואין ה' מונע דבר מיד צעל בחירה.

אֲמַנִּים מצנינו דדברי חכמינו ז"ל ענה טובה שלא ישלטו בהאדם עין הרע, וכמו שאמרו (ברכות נה.) האי מאן דעייל למתא ודחיל מעינא זישא וכו', ולימא הכי אנא פלוני בר פלוניתא מזרעא דיוסף קא אחינא דלא שלטא ציה עינא זישא, דכתיב (בראשית מט-כג) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, ואמר רב אל תקרי עלי עין אלא עולי עין. ור"י בר חנינא אמר מהבא (שם מט-טו) וידגו לרוב בקרב הארץ, מה דגים שצים מכסין עליהם ואין עין רעה שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין עין רעה שולטת בהם ע"ש.

לו נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם, לשון הוה, שמתפשטת מדי יום ציומו לפי יושציה, ויש נתינה חדשה תמיד, לכה אתנו והטבנו לך, כי ה' דבר טוב על ישראל, הקצ"ה דיבר על ישראל שיש להם עין טוב, ותשרה ברכה בהתרחצות הארץ, ואל נא תעוּזו אתנו, והיית לנו לעינים, תהיה לכם הויה אללנו, מהברכה שיש לנו בעינינו, עין טובה, שמשפעת ברכה והרחצה.

וּבְזָה נבא לבאר צפרשתנו, דליתא בגמרא (שבת קטו:.) ת"ר ויהי בנסוע הארון (י-לה), פרשה זו עשה לה הקצ"ה סימניות מלמעלה ומלמטה וכו'. רבי אומר מפני שספר חסוד הוא צפני עצמו ע"כ. וסימניות אלו הם נונין הפוכין. ויש להבין למה נבחרו להסימנים אות נו"ן, ועוד גם זאת שהם הפוכין. — ואמרו שם עוד, ספר תורה שצלה, אם יש בו ללקט שמונים וחמש אותיות, כגון פרשת ויהי בנסוע, מצילין, ואם לאו אין מצילין ע"כ. וגם זה טעמא צעי, למה פרשה זו יש בה פ"ה אותיות דייקא, וללמד ינא על כל ספר תורה שצלה, שקדושתו הוא רק צפ"ה אותיות.

דעייל למחא, לומר אנא מזרעא דיוסף קאחינא, אס הוא אינו מזרעא דיוסף. וכחז דהלחש הוא כן. ועוד יש לומר דכל ישראל נקראו על שם יוסף, כדכתיב נוהג כלאן יוסף (תהלים פ-ז) ע"כ. ולהג"ל יש לומר, כי המלמד בן חזירו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו (סנהדרין יט:), והלומד מיוסף איך להתנהג בקדושת העינים, הוא מתלמידיו של יוסף וזרעו. ויוסף הרי הוא בן פורת עלי עין, ומבואר בתרגום יונתן שם, דבנתהון דשלטוניה מהלכן על טוריא, ושדיין לקמך שירין וקטלאין דדהבא, מן בגלל דתחלי עינך בהן, ולא תליתא עינך בחדא מנהון ע"ש. והרי כל בני ישראל, קדושתם בהעינים עולים על כל שאר האומות, על כן שפיר יוכל לומר אנא מזרעא דיוסף קאחינא.

ובזה יש לצאר מה שאמרו (נדריס נד:) אמר שמואל נ"ן סמ"ך עי"ן, נונא סמא לעינים ע"ש. וגראה כי המדה של 'נונא' הוא, שאין עין רעה שולטת בה, ולזכות למדה זו שלא ישלטו בו עין רעה, הסמא לזה הוא 'עינא', לשמור את עיניו שלא לזון ממה שאין שלו, וכפי שמירת עיניו מראות זרעה, כן לעומת זה לא

וגראה הטעם דאין שולטת זרעו של יוסף עין רעה, דמקרא זו דרשו עוד (זבחים קיח:) באו לשילה קדשים קלים נאכלים בכל הרואה, דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו [אשת אדוניו] תזכה ותאכל כמלא עיניה ע"ש. והיינו כי מי ששומר ועומס עיניו מראות זרעה, ומקיים לא תחורו אחרי לבזכם ואחרי עיניכם, וכמו יוסף הצדיק שקידש עיניו ליהנות מדבר איסור, הוא זוכה גם כן שלא ישלטו בו עין רעה. (ועיין בזה בשמן ראש ח"ט פ' עקב פו.).

ואיתא בגמרא (ברכות כ.) רבי יוחנן הוה רגיל דהוה קא אזיל ויתבי בשערי טבילה, אמר כי סלקן ואחיין בנות ישראל מטבילה ליסתכלן בי, דליהוי ליה זרעא שפירי כוותי [רבי יוחנן אדם יפה תואר היה וכו', מעין שופריה דיעקב אבינו]. ובגמרא (בבא מביעא פד.) הגירסא, בני שפירי כוותי, גמירי אורייתא כוותי. אמרו ליה רבנן, לא קא מסתפי מר מעינא זישא, אמר להו אנא מזרעא דיוסף קאחינא דלא שלטא ביה עינא זישא ע"ש.

ובמודרשי"א (ברכות שס) הקשה, דאין יוכל כל אחד

הוא צעינים על הדרך. ולכן פרשה זו מוקפת צנוי"ן, להורות להאדם שכאשר שומר עיניו על הדרך, אז זוכין למדת הנוגה, שיהא שמור מעינא זישא. אמנם לעומת זה יתכן שיהיו הצנוי"ן הפוכין, כאשר לא זוכה לקדש עצמו על הדרך.

ואם רוצה להיות משומר על הדרך, אין חכמה ואין עצה, רק לדבק עצמו בתורה, צראתי יצר הרע צראתי לו תורה תצלין (קידושין ל:), והתורה משמרת אותו על הדרך, אילת אהבים ויעלת חן. וכמו כן להרבות בתפלה, שיזכה להיות ציאתו כיציאתו. ולכן יש צפרשת ויהי צנסוע פ"ה אותיות, להורות על עצודת הפה בתורה ותפלה, ואז תהא אללו פרשה זו בקדושה וטהרה.

ישלוט צו עין רע מאחרים. ועל כל פעם של נסיון, ועוצם עיניו, הוא מסיר מעצמו שליטת עין רעה מאחרים.

ובבר רמזו דורשי רשומות, כי פרשת ויהי צנסוע הוא ספר צפני עצמו, כי הדרך ממעטת את השם, היינו עצודת ה', שצביתו מסודר ומשומר צדרכי התורה, לא כן על הדרך מתעוררים נסיונות שונות, ומתנהג צה צאופן אחר מצביתו. ופרשת ויהי צנסוע, מתחלת 'ויהי', אין ויהי אלא לשון נער (מגילה י:), שהנשמה מנטערת מנסיונות הדרך. וכאשר גומר פרשת ויהי צנסוע, 'וצנוחה יאמר שובה', כאשר צא חזרה לנוח מנסיעתו, יש הרצה על מה לשוב. - וצימי הקיץ עיקרי הנסיונות

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר יצחק מאיר בלומענפעלד ני"ו
לרגל אירוסיו בנו ישראל ני"ו
עב"ג בת הר"ר יושע גאלדענבערג ני"ו

* * *

הר"ר שמואל זאנוויל מארקאוויטש ני"ו
לרגל נישואיו בנו מנחם אשר ני"ו
עב"ג בת הר"ר חיים יעקב טענענבוים ני"ו

* * *

הר"ר דוד צבי זלרמאיר ני"ו
לרגל אירוסיו בנו אלטר משה ני"ו
עב"ג בת הר"ר משה איינהארן ני"ו

* * *

הר"ר לוי יצחק קויפמאן ני"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר בנימין שאלאמאן ני"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר דוב ברילל ני"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב
ולרגל החלאקה לבנו ני"ו